

MEDVEDEVIN MUUTOKSET VENÄJÄN PUOLUSTUSLAKIIN – SEURAUKSET EUROOPALLE

Suomenkielinen yhteenveto Ulkopoliittisen instituutin Briefing Paperista numero 47

Presidentti Medvedevin esittämät lakimuutokset Venäjän puolustuslakiin tulivat voimaan marraskuussa 2009. Uuden lainsäädännön mukaan Kreml saa lähettää joukkojaan maan rajojen ulkopuolelle neljässä tarkoituksessa:

- 1) Vastaamaan aseellisiin iskuihin, joiden kohteeksi joutuvat Venäjän asevoimat tai muut elimet Venäjän rajojen ulkopuolella.
- 2) Vastaamaan toista maata vastaan kohdistuvaan aseelliseen hyökkäykseen tai estämään se, siinä tapauksessa, että kohdema on Venäjältä tällaista apua pyytänyt.
- 3) Suojelemaan ulkomailla olevia Venäjän kansalaisia aseelliselta hyökkäykseltä.
- 4) Taistelemaan merirosvousta vastaan ja takamaan laivaliikenteen turvallisuus.

Lain tarkoituksena on pienentää Moskovian strategisten tavoitteiden ja Venäjän lainsäädännön välistä eroa. Strategisilla tavoitteilla tarkoitetaan tässä geopoliittisen valta-aseman luomista entisen Neuvostoliiton maissa. Aiempi lainsäädäntö rajoitti Venäjän mahdollisuuksia käyttää aseistettuja joukkoja maan rajojen ulkopuolelle. Nyt se on mahdollista monissa eri tilanteissa, koska laissa ei ole selviä yksityiskohtaisia kriteerejä.

”Medvedevin muutosten” sanamuodot valaisevat joitakin suunnitelmia ja skenaarioita, joita saattaa olla muotoutumassa Moskovassa. Ei ole täysin poissuljettua, että Venäjä saattaisi suunnitella syyttävänsä laajoja levottomuuksia ja etnisiä yhteenottoja Sevastopolissa tai esimerkiksi Latviassa ja Virossa. Nämä voisivat aiheuttaa hyökkäyksiä Mustanmeren laivaston sotilaita tai Baltian maiden venäläisvähemmistöjä vastaan. Hyökkäyksiä taas voitaisiin käyttää syynä Venäjän sotilaalliselle interventiolle.

Venäjän ja Ukrainan välinen konflikti Krimillä aiheuttaisi Euroopalle ja länsimaille enemmän poliittisia kuin sotilaallisia haasteita. Jos Nato ja EU eivät onnistuisi vastaamaan Venäjän Krimin interventioon vahvoilla poliittisilla ja taloudellisilla toimenpiteillä, organisaatioiden strateginen merkitys heikkenisi vakavasti, vaikka Ukraina ei jäsenvaltio olekaan. Venäjän sotilaallinen interventio Baltian maihin tai edes sellaisen uhka, voisi aiheuttaa erittäin vaarallisia jälkiseurauksia, muun muassa sotilaallisen konfliktin Venäjän ja Naton välillä. Jos Nato ei puolustaisi baltialaisia jäsenmaitaan, sen strateginen rooli kutistuisi mitättömäksi.

>>>>

Edellä mainitut skenaariot ovat pahimpia mahdollisia kehityskulkuja, mutta Venäjän historiassa on nähty monia tapauksia, jotka todistavat, että pahimmatkin skenaariot voivat toteutua. Lännen mahdollisuuksia vastata asianmukaisesti Venäjän mahdolliseen ja tosiasialliseen sotilaalliseen toimintaan Etelä-Kaukasiassa, Mustanmeren alueella sekä Baltian maissa heikentävät monet poliittiset ja taloudelliset tekijät. Eurooppa on riippuvainen Venäjän energiasta, se on kiinnostunut saamaan Venäjältä tukea Iranin ydinaseongelman ratkaisemisessa, Afganistanissa on käynnissä konflikti ja Obaman hallinto on kiinnostunut Venäjän kumppanuudesta ydinaseisiin liittyen. Länsimaat voisivat kuitenkin tehdä selväksi, että jos Venäjä ryhtyy toteuttamaan sotilaallisia interventioita, seurauksena on maan poliittinen hyljeksiminen.

Lisäksi länsimaat voisivat kehittää kansainvälisesti tunnustetun järjestelmän, joka säätelisi humanitaarisia interventioita. Erityisesti sen täytyisi minimoida yksittäisten valtioiden mahdollisuudet tehdä yksipuolisia päätöksiä sotilaallisista interventioista silloin, kun YK:n turvallisuusneuvosto ei pysty päätöksiä tekemään. Tällaisia järjestelmiä voitaisiin kehittää YK:n, ETYJin, niin sanotun Korfun prosessin sekä muiden vastaavien kansainvälisten foorumeiden puitteissa.

Briefing Paperin kirjoittaja, tohtori Juri Fedorov, on Moskovan valtiollisen kansainvälisten suhteiden instituutin MGIMOn entinen professori. Hän on nykyisin vapaa tutkija, asuu Prahassa ja tekee yhteistyötä mm. brittiläisen Chatham House - tutkimuslaitoksen Venäjä ja Euraasia-ohjelman kanssa.